



**OLIY TA'LIM TIZIMIDA VARIATIV
MODELLASHTIRISH ASOSIDA TALABALARNING
KREATIV FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH
TEXNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING
IJTIMOIY AHAMIYATI.**

Quvvatova Mohira Hikmatillayevna

Termiz Davlat Pedagogika Instituti
Maktabgacha ta'limda tarbiyani tashkil etish
kafedrası mudiri

Annotatsiya: *Bo'lajak pedagogik ta'lim bakalavriatlarining kreativligini rivojlantirish jarayoni yetarli bilim, nazariy va amaliy ahamiyatga ega bo'lmaganligi sababli ilmiy asoslash va uslubiy ta'minlashni talab qiladi. Shuning uchun ham shu maqolamizni shu mavzuda bayon etishga harakat qildik. Bo'lajak talabalarning kreativligini qanday rivojlantirish kerakligini bilib olishimiz mumkin.*

Kalit so'z: *bilim, ko'nikma, malaka, kreativlig, pedagogik yo'nalish, Ijodkorlik, divergent, kompetensiya*

Abstract: *the process of developing the creativity of future bachelors of pedagogical education requires scientific justification and methodological support due to insufficient cognitive, theoretical and practical significance. That's why we tried to present our article on this topic. We can learn how to develop the creativity of future students.*

Keyword: *knowledge, skills, skills, creativity, pedagogical orientation, creativity, divergence, competence*

Аннотация: *процесс развития креативности будущих бакалавров педагогического образования требует научного обоснования и методического обеспечения ввиду недостаточной познавательной, теоретической и практической значимости. Вот почему мы постарались изложить нашу статью на эту тему. Мы можем узнать, как развивать креативность будущих студентов.*

Ключевое слово: *знания, умения, навыки, креативность, педагогическая направленность, креативность, дивергентность, компетентность*

Mashhur ingliz faylasufi B. Rassel ham shunga o'xshash narsani ta'kidlagan: har bir insonning bilimi, asosan, uning shaxsiy tajribasiga bog'liq. U nimani ko'rgan va eshitganini, nimani o'qiganini va nima aytilganini, shuningdek, bu ma'lumotlarga asoslanib, nima xulosaga kelishini biladi.

Talabani tajribasini yangilashda o'tmishga tayanish kreativlikni rivojlantirishga ijobiy ta'sir qiladi, chunki talaba ilgari duch kelgan shunga o'xshash muammolarni va ularni an'anaviy usullar bilan yetarli darajada samarali hal qilmaganligini eslab, yangi yechimlarni izlaydi, ehtimol yanada originalroq bo'ladi. avvalgidan ko'ra. Ammo buning uchun nafaqat oldingi tajribani efirga uzatish, balki uni sifat jihatidan o'zgartirish ham kerak.

Talabalar tajribasini sifatli o'zgartirish uchun kreativ xatti-harakatlarni modellashtirish, jumladan, ijodiy xatti-harakatlar va o'zini namoyon qilishning ba'zi usullari, kreativ faoliyat texnologiyalarini o'zlashtirish orqali ijodiy xulq-atvorni o'rgatish kerak.

Olimlar kreativlik atrof-muhit ta'siriga juda bog'liqligini isbotladilar, shuning uchun uning talabalarda rivojlanishiga kreativ xatti-harakatlarning ijobiy namunasi mavjudligi, masalan, to'g'ri yordam beradi.

Ijodkorlarning harakatlari, ularning tarjimai holi va ijodiy faoliyatidan tanlangan namunalar. Ideal holda, o'qituvchi ham shunday ijodiy modelga aylanishi, nafaqat bilim tarjimoni, balki shaxs namunasi sifatida, talabalarning og'zaki va og'zaki bo'lmagan kreativligini rivojlantirishga qaratilgan bilim, hayotiy tajriba va turli pedagogik texnologiyalarni ijodiy qo'llashi lozim.

Psixolog E.F.Zer "insonning subyektiv tajribasi" degan yanggi atamasini kiritadi, bu "tarbiyaviy funksiyani bajarishi mumkin bo'lgan hissiy jihatdan rangli, ijtimoiy, ta'lim, kasbiy hamda shaxsiy vaziyatlar to'plami" deb tushuniladi. O'quv materialiga subyektiv tajribani kiritish, muallifning fikriga ko'ra, yangi voqelikni keltirib chiqaradi, uning o'zlashtirilishi bilim hamda ko'nikmalarga shaxsiy ma'no beradi deb o'ylaydi.

Nazariy nuqtai nazardan, tushunchalarni ajratish juda muhimdir "hayot tajribasi"

hamda "hayotiy tajriba".

Hayot tajribasi ostida A.S. Belkin odamzot boshidan kechirmagan, faqat uning hayoti hamda faoliyatining ayrim tomonlarini bilishi bilan bog'liq bo'lgan, ammo u uchun yetarli qiymatga ega bo'lmagan ma'lumotlarni tushunadi xalos. Hayotiy tajriba esa adekvat vaziyatlarda aktuallashtirishga doimo tayyor holatda bo'lgan uzoq muddatli xotira zahiralarida saqlanadigan shaxsning mulki bo'lgan vitagenik ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Bu odamzot boshidan kechirgan fikrlar, his-tuyg'ular, xatti-harakatlarning uyg'unligi sifatida tushuniladi hamda u uchun o'zini o'zi yetarli darajada qadrlaydi, ong xotirasi, his-tuyg'ulari hamda xatti-harakatlari bilan bog'liqligi bo'ladi.

Hayot tajribasini hayotiy tajribaga aylantirish uchun muayyan sharoitlar zarurdir: hayot tajribasi ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lishi lozim, nafaqat yashagan narsalar xotirasida saqlanishi kerak, balki o'tmishdagi xatolar hamda yutuqlarni hisobga olgan holda kelajakni loyihalashga yordam beradigan; ontologik bo'lishi lozim, ya'ni avvalgi tajribani o'z ichiga oladi deb hisoblaymiz. Bundan tashqari, hayotiy tajribani to'ldirish doimiy bo'lishi lozim deb ta'kidlagan bo'lar edik.

Fan nuqtai nazaridan hayotiy (vitagenik) ma'lumotlarning hayotiy tajribaga o'tishi quyidagi bosqich va darajalardan o'tadi.

Birinch *bosqich*- vitagen ma'lumotlarning birlamchi ajratilmagan idroki hisoblanadi

Ikkinchi bosqich- baholash va filtrlash. Inson olingan ma'lumotlarning ahamiyatini umuminsoniy gnostik pozitsiyalardan, keyin esa insoniy ahamiyatga ega bo'lgan pozitsiyalardan bir deb hisoblaydi. Axborotni tekshirish ontogenetik tarzda sodir bo'ladi.

Uchinchi bosqich - o'rnatish. Shaxs o'z-o'zidan yoki mazmunli ravishda ushbu ma'lumotni taxminan "saqlash" muddati bilan birgalikda yodlash uchun fikrlashni yaratadi. Yaroqlilik muddati uning ahamiyati, hayoti hamda amaliy yo'nalishi bilan belgilanadi. Bu ham uning assimilyatsiya darajasini belgilaydi.

- Birinchi daraja quyidagicha tavsiflanadi. Bunda yodlashga bo'lgan munosabat bilan tavsiflanadi, ya'ni olingan ma'lumotlar ta'lim jarayonida insonning o'zini o'zi anglashi uchun eng kam ahamiyatga egadir.

- Ikkinchi daraja funksionaldir. O'rnatish ma'lumotni uzoqroq saqlash uchun amalga oshiriladigan jarayondir. Faqat tanlangan vaziyatlarda foydalaniladi.

- Uchinchi daraja asosiy hisoblanadi. Ta'lim jarayonida o'z-o'zini anglash uchun uzoq muddatli yodlashga munosabat eng katta ahamiyatga egadir. Darajalar doimiy ravishda bir-biri bilan o'zaro ta'sir qilishi, bir-biriga o'tishi, turli darajadagi ahamiyat kasb etishi mumkin.

N.O. Verbiskayaning fikriga ko'ra, bu tabiatdagi atrofdagi dunyo haqidagi fangacha bo'lgan bilim inson uchun apriori ishonchli bo'lib, kelajakda u yangi ma'lumotni allaqachon mavjud bo'lgan fangacha bo'lgan bilimlar prizmasi orqali qabul qiladi, hayot tajribasi esa bilim, ko'nikma va malakalarning ma'lum bir shaklda to'planishi, u yangilanish, o'zgarish va yaratish bilan tavsiflanadi.

Har bir hayotiy ma'lumot talabalarning kreativligini rivojlantirishga hissa qo'shmaydi, u quyidagi xususiyatlarga ega bo'lishi kerak:

–ijtimoiy ahamiyati va umuminsoniy qadriyatlar bilan o'zaro bog'liqligi;
–obyektiv va subyektiv xarakterdagi qiyinchiliklarni bartaraf etish bilan bog'liq bo'lgan qiyin hayotiy vaziyatlarda insonning xatti-harakatlari namunalarining mazmuni;

- maqsad va natijaga erishish yo'llari o'rtasida bog'liqlik mavjudligi;
- o'z muvaffaqiyatsizliklarining sabablarini tushunish va tushunishga yordam berish;
- hissiy sohaga ijobiy ta'sir ko'rsatish, g'urur, hayrat tuyg'ularini uyg'otish, shuningdek, optimistik nuqtai nazarni, o'ziga ishonchni singdirish va intilish darajasini oshirish;

- harakat qilish uchun rag'batlantirish, ya'ni konstruktiv va loyihalash xarakteri.

Shunday qilib, hayotiy tajriba deganda shaxsning mulkiga aylangan, uzoq

muddatli xotira zahiralarida saqlanadigan, adekvat vaziyatlarda aktuallashtirish (talab) uchun doimiy tayyor holatda bo'lgan hayotiy ma'lumotlar tushunilishi mumkin. Bu inson boshidan kechirgan fikrlar, his-tuyg'ular, harakatlarning uyg'unligi bo'lib, u uchun o'zini o'zi yetarli darajada qadrlaydi, ong xotirasi, his-tuyg'ular xotirasi va xatti-harakatlar xotirasi bilan bog'liq.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Абулханова-Славская, К.А. Психология ва шахс онги / К.А. Абулханова-Славская. М.: Модэх, 1999 .-- 224 б.
2. Адамс, Л. Д. Фикрингизни очинг / Д.Л. Адамс. М.: Эксмо, 2008 .--
3. Hikmatullaevna, M. K. (2022). DEVELOPMENT OF STUDENTS' CREATIVITY AS A PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(10), 571-574.
4. Kuvvatova, M. (2022). DEVELOPMENT OF STUDENTS' CREATIVITY AS A PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(10), 665-670.
5. Quvvatova, M. H., & Ibrohimova, K. A. (2021). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA EKOLOGIK TUSHUNCHALARNI SHAKLLANTIRISH VOSITALARI. Студенческий вестник, (16-7), 71-73.
6. Quvvatova, M. (2022). PEDAGOGIK TA'LIMNING BO'LAJAK BAKALAVRLAR KREATIVLIGINI RIVOJLANTIRISH KONTEKSTIDA TAYYORLASHDAGI KASBIY XUSUSIYATLAR. Zamonaviy dunyoda pedagogika va psixologiya: Nazariy va amaliy izlanishlar, 1(27), 29-31.
7. Quvvatova, M. (2022). LEARNING TO DEVELOP THE CREATIVITY OF HIGHER EDUCATION STUDENTS. Zamonaviy dunyoda innovatsion tadqiqotlar: Nazariya va amaliyot, 1(28), 131-134.

8. Quvvatova, M. (2022). OLIY TA'LIM TALABALARINING KREATIVLIGINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI. Академические исследования в современной науке, 1(19), 236-239.
9. Quvvatova, M. (2022). WAYS OF DEVELOPING CREATIVE ABILITIES OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS. Models and methods in modern science, 1(18), 4-7.
10. Quvvatova, M. H., & Alisherova, S. (2022). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING NUTQINI O'STIRISHDA LUG 'AT ISHINING AHAMIYATI. Eurasian Journal of Academic Research, 2(3), 472-474.
11. M Kuvvatova, F Kholmuminova (2023). Development of creativity of students of higher educational institutionspedagogical justification International Conference On Higher Education Teaching 1 (3), 110-11
- 12.QM Hikmatullayevna (2022). TO DEVELOP THE CREATIVITY OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION IMPORTANCE TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI 2 (12), 262-264
13. M Quvvatova, R Abdusalomova (2023). REQUIREMENTS FOR THE DEVELOPMENT OF STUDENTS'CREATIVE ABILITIES BASED ON A COMPETENCE-BASED APPROACH Наука и инновация 1 (9), 137-139
- 14.Quvvatova, M. H. (2023). TALABALARNING KREATIVLILIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK JIHATLARINI NAZARIY ASOSLASH. Educational Research in Universal Sciences, 2(11), 382–386. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3993>
- 14.Quvvatova, M. H., & Nabiyeva , F. I. (2023). OLIY TA'LIM MUASSASASI TALABALARINING KREATIVLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK TIZIMI. Educational Research in Universal Sciences, 2(11), 80–82. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3929>

15.Quvvatova, M. H., & Mahmudova , S. S. qizi. (2023). OLIY TA'LIM MUASSASASI TALABALARINING KREATIVLIGINI RIVOJLANTIRISH MAZMUNI. Educational Research in Universal Sciences, 2(11), 86–88. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3931>

16. Quvvatova , M. H., & Abdusalomova , R. A. qizi. (2023). OLIY TA'LIM MUASSASASI TALABALARINING KREATIVLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK JIHATLARI. Educational Research in Universal Sciences, 2(11), 77–79. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3928>

17.Quvvatova, M. H., & Abdusalomova , R. A. qizi. (2023). PEDAGOGICAL BASIS OF DEVELOPMENT OF STUDENTS' CREATIVE ABILITIES. Educational Research in Universal Sciences, 2(9), 208–211. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/3729>